

شناسایی چالش‌ها، راهبردها و پیامدهای حضور بانوان در استادیوم‌های لیگ برتر فوتبال ایران

زهرا همت یار^۱ - احمد محمودی^{۲*} - فریبا عسکریان^۳

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران، ۲. استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران، ۳. استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
(تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۴، تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۰۸/۱۹)

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی چالش‌ها، راهبردها و پیامدهای حضور بانوان در استادیوم‌های لیگ برتر فوتبال ایران بود. جامعه هدف پژوهش شامل مدیران ستادی وزارت ورزش، مدیران فدراسیون فوتبال، اساتید دانشگاه و فرماندهان نظامی رویدادهای ورزشی با سابقه علمی، اجرایی و پژوهشی مرتبط بود. مصاحبه‌شوندگان به صورت هدفمند انتخاب شدند و پس از مصاحبه با ۲۱ نفر از طریق مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختارمند مفاهیم به اشباع نظری رسید. روش پژوهش حاضر بر مبنای راهبرد تحلیل مضمون (تماتیک) انجام پذیرفت. ابزار پژوهش شامل مطالعات اسنادی و مصاحبه با مدیران خبره بود. روایی محتوایی ابزار مصاحبه با استفاده از نظر متخصصان (سه پژوهشگر خبره) ارزیابی و مورد تأیید قرار گرفت و پایایی مصاحبه‌ها نیز از طریق کدگذاری مجدد مورد بررسی و مورد تأیید قرار گرفت ($\alpha=0/85$). نتایج به دست آمده از مصاحبه‌ها نشان دهنده آن بود که در بحث چالش‌های ورود بانوان به استادیوم سه مضمون اصلی، ده مضمون فرعی در حوزه راهبردهای حضور بانوان در استادیوم هشت مضمون اصلی، بیست مضمون فرعی و در خصوص پیامدهای بانوان در استادیوم ۴۱ مضمون پیامد اقتصادی، اجتماعی، فنی و تخصصی و پیامدهای اخلاقی به دست آمد. لذا می‌توان عنوان نمود توجه به زیر ساخت‌های فرهنگی و فکری جامعه از طریق رسانه، تدریجی سازی حضور بانوان با رویکرد خانواده‌محور، ارائه تسهیلات مناسب برای تماشاگران و توسعه فعالیت‌های مدنی در راستای کمک و حمایت از حضور زنان در استادیوم می‌تواند به حضور و مشارکت بانوان در استادیوم کمک شایان توجهی نماید.

واژه‌های کلیدی

استادیوم‌های ورزشی، امنیت، بانوان، فوتبال ایران، موانع فرهنگی.

مقدمه

ورزش بخش عظیمی از زمان و انرژی افراد را به خود اختصاص می‌دهد و جایگاه مهمی در زندگی و فرهنگ مردم پیدا کرده است. یکی از عوامل مهم در ورزش استادیوم‌ها^۱ هستند. استادیوم‌ها یکی از مهم‌ترین سازه‌های مورداستفاده در فضاهای شهری هستند که می‌توانند خود به‌عنوان نشانی از فرهنگ و اصالت یک شهر معرفی شوند (۱). در جهان امروز ورزش به یک صنعت اقتصادی تبدیل شده و اهمیت آن روزبه‌روز افزایش پیدا می‌کند. یکی از مهم‌ترین عوامل درآمدزا در ورزش تماشاگرانی هستند که با حضورشان در استادیوم‌ها و مجموعه‌های ورزشی نقش به‌سزایی را در این امر دارند (۲). گرایش زنان به تماشای مسابقات ورزشی با خود تأثیرات اقتصادی به‌همراه دارد. جذب افراد به ورزشگاه‌ها راه‌حل مناسب برای بسیاری از باشگاه‌ها به‌منظور افزایش درآمد و متفاوت ساختن آن از سایر باشگاه‌هاست (۳). از آنجایی که زنان نیمی از افراد یک جامعه را تشکیل داده‌اند؛ بنابراین حق شرکت در تمامی عرصه‌های جامعه به‌خصوص شرکت در مسابقات ورزشی و تماشای رویدادهای ورزشی را دارند. حضور زنان در ورزشگاه‌های ایران در سال‌های قبل از انقلاب آزاد بود و زنان ایرانی می‌توانستند همانند دیگر ملت‌ها بازی‌های ملی و باشگاهی زنان و مردان را آزادانه تماشا کنند؛ اما در سال‌های بعد از انقلاب در راستای سیاست‌های حکومت جمهوری اسلامی مبنی بر جداسازی زن و مرد و دیدگاه‌های مراجع تقلید شیعه در این باره محدود گردید (۴). امروزه زنان به‌عنوان اساس و بنیان خانواده، برای سالم‌سازی جسم و روان خود می‌بایست از امکانات مناسبی برخوردار باشند که تحقق این امر مستلزم گرایش آنها به‌سوی انجام فعالیت‌های ورزشی است. در کنار مشکلات متعدد و از جمله کمبودهایی نظیر

تأسیسات، امکانات، تجهیزات، و سایل و میادین ورزشی^۲ مسئله مهم نگرش افراد جامعه به ورزش زنان است. بسیاری از زنان علی‌رغم دسترسی به امکانات ورزشی، به‌دلیل نگرش‌ها و خرده فرهنگ‌های موجود نمی‌توانند از این موهبت بهره‌مند شوند (۵).

مسئله حضور زنان در استادیوم‌های ورزشی مدت‌هاست که مطرح شده است و می‌توان گفت تاکنون پاسخ مناسبی جهت حل این مشکل از هیچ‌یک از مسئولان و صاحب‌نظران داده نشده است و آنان علت اصلی مخالفت خود را عدم رعایت فرهنگ فحاشی توسط مردان و مغایرت این امر با قوانین کشورمان می‌دانند (۶). با توجه به شرایط عنوان شده مهم‌ترین بحث برای حضور بانوان در استادیوم‌های ورزشی بحث امنیت آن‌ها است که باید مد نظر تمامی محققین، متخصصان، افراد صاحب منصب و مدیران ورزشی قرار گیرد (۷). ایمن‌سازی محیط‌های ورزشی از راه جلوگیری از رفتارهای پرخاشگرانه و خشونت‌آمیز ایجاد رفتارهای اجتماعی و تربیتی منطبق با اصول و سنت‌های پسندیده اسلامی و ملی فرهنگ‌سازی ورزشگاه‌ها زنده کردن روح ورزش یافتن الگوهای مناسب و تقویت ورزشی زنان از راه دیدن مسابقات بهترین عامل برای حضور بانوان به‌عنوان تماشاگر در میدان‌های ورزشی بوده است (۸).

ون‌بیین هواداران و تماشاچیان ورزشی تمایز قائل شد؛ به عقیده او هواداران ورزشی افرادی هستند به یک ورزش، تیم و یا ورزشکار علاقه دارند و علاوه بر اینکه آن را دنبال می‌کنند، تعصب خاصی از خود به باشگاه موردعلاقه نشان می‌دهند تماشاچیان ورزشی افرادی هستند که عملاً یک رویداد ورزشی را به‌طور مستقیم یا از طریق رسانه‌ها تماشا می‌کنند (۶، ۹). هواداران فوتبال با مشتریان خدمات و کالاهای دیگر یک تفاوت بنیادی ندارند و آن وفاداری به

3. Wann

1. Stadiums
2. Sports Venue

که اهمیت این بحث را نسبت به گذشته دوچندان کرده است (۱۳). باتوجه به مسائل عنوان شده حضور بانوان در استادیوم‌ها علاوه بر سودآوری اقتصادی، کمک به فرهنگ‌سازی اجتماعی در خانواده‌ها و ترغیب افراد خانواده به ورزش نیز داشته باشد. اهمیت بالای موضوع محققان مختلفی را به پژوهش در این حوزه تشویق کرده است اما باتوجه به اهمیت موضوع و تأثیر ادراک شده مدیران از حضور بانوان در استادیوم‌های ورزشی و نبود تحقیقات کافی در این حوزه و همچنین عدم اجرا و پیاده‌سازی طرح‌های پیشین جهت حضور فعال تماشاگران زن در استادیوم‌های ورزشی، پرداختند به این موضوع امری ضروری تلقی می‌شود.

امروزه ورزش بخش مهمی از زندگی اجتماعی و فرهنگی جوامع مختلف را دربر گرفته است. ورزش حکم نهاد اجتماعی را دارد که با سطوح متعددی از روابط اجتماعی ارتباط دارد و بر عناصر گوناگونی مانند پایگاه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، سرمایه اجتماعی، رسانه‌های جمعی، روابط قومی و نژادی، پوشش زبان فرهنگ و ارزش اجتماعی مردم و تماشاگران تأثیر به‌سزایی می‌گذارد (۱۴). تماشاگرانی که برای تماشای فوتبال در استادیوم‌ها حضور می‌یابند، تا شاهد یک رویداد ورزشی از نزدیک باشند مهم‌ترین سرمایه، باشگاه‌های حرفه‌ای به حساب می‌آیند که به لیگ‌های ورزشی هویت و ارزش می‌دهند. از آنجایی که زنان نیمی از افراد یک جامعه را تشکیل می‌دهند، یکی از راه‌های غنی‌سازی اوقات فراغت آنان از راه تماشای رقابت‌های ورزشی مردان، به‌ویژه در سطح قهرمانی می‌تواند باشد تا در سالم‌سازی جامعه نقش مؤثرتری داشته باشد (۱۵). در واقع، اهمیت ورزش برای زنان در تمامی ابعاد و جوامع چه به‌عنوان طرفدار ورزشی و چه به‌عنوان ورزشکار، در راستای توانمندسازی رویکردی مثبت جهت تغییر عوامل اجتماعی دنبال می‌شود (۱۶).

تولیدکننده و عرضه‌کننده خدمات است. این وفاداری به صورت طرفداری از یک باشگاه معین ابراز می‌شود (۱۰). اگر چه وفاداری هواداران ناشی از عوامل اجتماعی، فرهنگی و روانی است، سرانجام این وفاداری به پرداخت هزینه برای باشگاه تبدیل می‌شود. بقا و سود باشگاه‌ها به همین پرداخت‌ها وابسته است؛ بنابراین، توجه و تعامل باشگاه با هواداران از نکات ظریف و مهم صنعت فوتبال است. به‌طوری که بی‌توجهی به مسائل روان‌شناختی و حساسیت‌های هواداران زبان‌های سنگینی به باشگاه وارد می‌کند، درست مثل اینکه یک بنگاه مشتریانش را از دست بدهد (۱۱). در باشگاه‌های حرفه‌ای فوتبال، فرایندهای اصلی مربوط به انجام مسابقه در میدان و جلب‌توجه بالقوه تماشاگران برای تماشای مسابقه اعم از حضوری یا از طریق رسانه است (۱۲).

حضور زنان در مجموعه‌های ورزشی از زمان یونان باستان نشان از نوعی محدودیت برای حضور و حتی مشارکت آنان در ورزش بوده است. امروزه نیز در قرن بیست و یکم، ۹۰ درصد اخبار، روزنامه و نیز گفت‌وگوها پیرامون مردان ورزشکار است تا زنان (۸). باتوجه به طرح و مقالات زیادی که در این باره ارائه شده است آنچه که در جامعه ایران مشهود است، عدم حضور بانوان در استادیوم‌های فوتبال است که در آن مردان به‌عنوان بازیکن هستند (۷). این امر به یکی از مشکلات مهم در حیطه ورزش کشورمان تبدیل شده است که متأسفانه مسئولین و صاحب‌نظران بدان توجه کمتری دارند. سالیان زیادی است که بحث حضور بانوان در استادیوم‌های ورزشی به‌عنوان تماشاگر در کشور ایران مورد بحث و انتقاد است. اما امروزه از اهمیت بیشتری برخوردار شده است که از دلایل آن ابراز علاقه فراوان زنان برای تماشای بازی‌ها و مسابقات ورزشی، از یک‌سو و درخواست و فشار نهادهای بین‌المللی ورزشی مانند فیفا، ای اف سی، فدراسیون جهانی فوتبال و... از سوی دیگر است

حضور داشتن زنان در ورزشگاه‌ها توسط افراد و نهادها بوده است (۷). مشهودی (۱۳۹۶) در پژوهش خود به این مطلب اشاره می‌کند که ورزش برای بانوان مباح است تا آنجا که برای آنان ضرر نداشته باشد و مستلزم فعل حرامی نگردد (۲۲). سزابو و کرنی (۲۰۲۳)، به این نتیجه رسیدند که با ظهور کووید ۱۹ و قرنطینه شدن افراد سکوه‌های استادیوم‌ها خالی شد. استادیوم خالی از تماشاچی با خود تأثیرات منفی بسیاری در روند بازی داشت و سبک بازی را عوض خواهد کرد و میزان میل و رغبت بازیکنان را کاهش می‌دهد (۲۳). فاهیرا و همکاران (۲۰۲۲) دریافتند در دین اسلام می‌توان استادیوم‌ها و مراکز ورزشی را در این کشورها به‌گونه‌ای طراحی کرد که کمک شایانی به آزادسازی ورود زنان به استادیوم‌ها و میدانی ورزشی کنند (۲۴). باتوجه به تحقیقات انجام شده می‌توان بیان کرد که عدم تفکیک جنسیتی، «کنترل اجتماعی» لازم برای مشکلات فرهنگی موجود در استادیوم‌ها را حل خواهد کرد و فضای استادیوم را به محیطی امن برای اوقات فراغت خانواده‌ها تبدیل می‌کند. با حضور بانوان و خانواده‌ها در ورزشگاه‌ها برای تماشای دیدار ورزشی می‌توان نظارت و کنترل اجتماعی را تا حد زیادی در ورزشگاه افزایش داد، زیرا خرده‌فرهنگ اوباشی‌گری در مقابل بافرهنگ ناموس‌پرستی فرصتی را برای آلوده‌سازی محیط استادیوم نخواهد داد (۲۵). البته لازم به ذکر است که به‌دلیل شرایط ویژه فرهنگ اسلامی باید تدابیر و برنامه‌ریزی کارشناسی شده‌ای برای حضور بانوان در استادیوم صورت پذیرد (۲۶). در واقع سرمایه اجتماعی به روابط بین انسان‌ها با یکدیگر و با نهادها و ایجاد مشارکت بین آنها تأکید دارد (۲۷). مرور تحقیقات پیشین نشان می‌دهد که بر سر راه حضور بانوان در استادیوم‌های ورزشی مشکلاتی از قبیل مشکلات امنیتی-اجتماعی، فرهنگی، دینی، عقیدتی و غیره وجود دارد که در این باره

یکی از دلایل مهم ممنوعیت حضور بانوان در استادیوم‌های ورزشی، آزار و اذیت بانوان است که به‌نوعی جزئی از مشکلات مهم امنیتی جامعه زنان است که بر سر راه حضور آنان در استادیوم‌ها قرار گرفته است (۱۷). برای حل این مشکل تاکنون راه‌حل‌های زیادی ارائه شده است اما چیزی که در ابتدای امر وجود دارد تفاوت و اخلاف نظرهایی است که در این زمینه وجود دارد. دیدگاه‌های زیادی چه مثبت و چه منفی در این خصوص وجود دارد، برخی محققان معتقدند که حضور بانوان در ورزشگاه به عنوان تماشاچی موجب نزاکت و انضباط بیشتری در میان ورزش‌کاران و هواداران می‌شود (۱۸). فراهانی و همکاران (۱۴۰۰)، به این نتیجه رسیدند که شش راهکار سبب بهبود مشکلات حضور بانوان در استادیوم‌ها می‌شود ۱- سیاسی، ۲- مرتبط با تأمین امنیت، ۳- فرهنگی - اجتماعی، ۴- زیر ساختی، ۵- ارتقا دانش شغلی مدیران، ۶- اقتصادی (ترغیب اسپانسرها) (۱۹). نقوی و همکاران (۱۳۹۹)، به این نتیجه رسیدند که، در هیچ منبعی و در هیچ آیین‌نامه سیاسی، امنیتی، اجرایی مشکلی برای حضور زنان وجود ندارد، و این موضوع نه‌تنها منع نشده است، بلکه هیچ نوع سیاست جامع و کاملی مرتبط با حضور زنان در رویدادهای ورزشی به‌عنوان تماشاگر نیز در رسانه‌های ملی به چشم نمی‌خورد (۲۰). یوسفی و صالح بلوردی (۱۳۹۸) در پژوهش خود به این نتایج اشاره کردند که اکثریت مراجع بر این باورند که اگر ورزش بانوان از دید نامحرم به‌دور باشد از نظر شرعی اشکالی ندارد و در حقیقت اگر ورزش بانوان سبب انحراف و مفسده نشود اشکالی ندارد (۲۱). فراهانی و همکاران (۱۳۹۹)، بیان می‌کنند که مؤلفه‌های سیاسی، نوع و نگرش حاکمیت به حضور زنان در استادیوم‌های ورزشی و تلقی کردن حضور زنان به‌عنوان مسئله‌ای سیاسی، تناقض رفتاری و عملکرد سیاستمداران و استفاده سیاسی از

ستادی وزارت ورزش، فدراسیون فوتبال و عوامل امنیتی - انتظامی: مدیرانی که در حوزه ستادی وزارت ورزش و جوانان و فدراسیون فوتبال مشغول فعالیت بودند و سابقه مدیریت و فعالیت اجرایی در سطوح عالی باشگاه‌های فوتبال لیگ برتر، سازمان لیگ، فدراسیون فوتبال و اتحادیه فوتبال را داشته‌اند و جهت پاسخ‌گویی در این زمینه به تأیید گروه پژوهش رسیدند. همچنین فرماندهان و مدیران ارشد انتظامی و یگان ویژه که از دست‌اندرکاران اصلی رقابت‌های ورزشی در استادیوم‌ها بودند جز نمونه‌های پژوهش حاضر بودند. (۲) ارکان اجرایی ورزش کشور (مربیان، داوران، بازیکنان و مدیران عامل باشگاه‌ها): این افراد باتوجه به سطح تحصیلات و آگاهی آنان از فوتبال کشور و همچنین سابقه طولانی فعالیت در این حوزه شناسایی و مورد مصاحبه قرار گرفتند. (۳) صاحب‌نظران و اصحاب رسانه: اساتید و اعضا هیئت‌علمی مدیریت ورزشی، جامعه‌شناسی و افراد دارای تحصیلات حوزه ایمنی و امنیت که دارای پژوهش یا سمت اجرایی داشتند و افرادی که در رسانه‌های تصویری، شنیداری، نوشتاری و تحلیلی در حوزه ورزش در حال فعالیت بودند. داشتند که پژوهشگر با تأیید گروه پژوهش به مصاحبه با آنها پرداخت. از این رو در پژوهش حاضر نظرات ۲۱ نفر از افراد نخبه و صاحب‌نظر در طی ۲۱ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته صورت پذیرفت و زمانی که موضوع در طی مصاحبه ۲۱ به حد اشباع نظری رسید و مصاحبه‌ها پایان یافت.

در این روش اطلاعات لازم از طریق انجام مصاحبه و همچنین بررسی اسناد و گزارشات مرتبط جمع‌آوری شده است. در انجام مصاحبه‌ها، از روش مصاحبه عمیق و نیمه ساختاریافته استفاده شد. همزمان با گردآوری داده‌ها، داده‌های کیفی شامل متن مصاحبه‌ها و گزارش‌ها با استفاده از مراحل سه‌گانه کدگذاری پایه، سازمان دهنده و فراگیر

تحقیقات اندکی انجام شد. اما آن چیزی که در این تحقیق حائز اهمیت است وجود مشکلات امنیتی و اجتماعی است که بر سر راه بانوان قرار گرفته و در هیچ تحقیقی بدان توجه نشده است. در این تحقیق به بررسی موضوع از زوایای مختلف و تحقیقاتی خواهیم پرداخت و به سؤالات زیر پاسخ داده خواهد شد همان‌طور که گفتیم زنان نیمی از افراد جامعه هستند و در صنعت اقتصاد ورزش و پیشرفت آن مؤثر خواهد بود آیا حذف این قشر از جامعه درست است؟ حضور زنان در ورزشگاه از لحاظ امنیتی و اجتماعی و اخلاقی باعث حضور چالش‌هایی خواهد شد برای عبور از این چالش‌ها چه راهکارهایی را باید سنجید؟ برای حضور تماشاگران زن در ورزشگاه‌ها از لحاظ امنیتی چه تمهیداتی باید سنجیده شود؟ بنابراین مسئله اصلی تحقیق حاضر این است که آیا می‌توان چالش‌ها، راهبردها و پیامدهای حضور بانوان در استادیوم‌های لیگ برتر فوتبال ایران را شناسایی کرد؟

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر، از نوع پژوهش‌های کیفی با رویکرد اکتشافی نظام‌مند با استفاده از تحلیل مضمون براون و کلارک^۱ (۲۰۰۶) است و از لحاظ فلسفه از نوع تفسیر گرایانه، به لحاظ رویکرد از نوع استقرایی، به لحاظ راهبرد از نوع تحلیل مضمون، از لحاظ بازه زمانی مقطعی، گردآوری داده از از طریق مصاحبه و مطالعات اسنادی و از لحاظ هدف نیز کاربردی است. جامعه آماری پژوهش را صاحب‌نظران و نخبگان ورزشی و امنیتی از سه حیطة علمی، اجرایی و ورزشی تشکیل دادند. این متخصصان در بخش‌های مختلف آموزشی، پژوهشی و اجرایی موضوع تحقیق آگاه و مشغول به فعالیت بودند و شامل طبقات زیر بودند: (۱) مدیران

یک سؤال آغاز گردید (چالش‌ها، راهبردها و پیامدهای حضور بانوان در استادیوم‌های فوتبال کدامند؟)، و در ادامه سؤالات جزئی‌تری باهدف شناسایی ابعاد و شاخص‌های موردنظر مطرح گردید. روایی ابزار با استفاده از روش‌های روایی سنجی کیفی ذکرشده کنترل و مطلوب ارزیابی شد که در جدول (۱) قابل رؤیت است.

مورد تحلیل قرار گرفت. به‌نحوی‌که بعد از تحلیل (کدگذاری) داده‌های حاصل از هر مصاحبه یا گزارش، با مشخص شدن نقاط مبهم یا ضعف نظریه و مقوله‌ها، نمونه بعدی برای اصلاح و غنی‌تر کردن نظریه انتخاب شد و نمونه‌گیری آن‌قدر ادامه یافت تا در مقوله‌ها اشباع نظری حاصل شد. ابزار پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای نظام‌مند و مصاحبه اکتشافی (نیمه ساختارمند) بود. مصاحبه با طرح

جدول ۱. مشخصات ابزارهای پژوهش

روش	مطالعه کتابخانه‌ای	مصاحبه
ابزار	رونوشت (چک‌لیست استخراج مفاهیم)	چارچوب پرسش (پرسش‌نامه باز پاسخ)
نمونه مورد مطالعه	منابع اطلاعاتی	منابع انسانی
روایی	انتخاب نسخه‌های معتبر به‌لحاظ علمی و حقوقی روایی محتوایی رونوشت از دیدگاه متخصصان	انتخاب افراد برحسب شایستگی علمی و فنی روایی محتوایی پرسش‌نامه از دیدگاه متخصصان
میزان توافق بین کدگذاران و مصححان: ۸۰٪		

کدگذاری شدند. نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول (۲) آمده است. در این رابطه استملر (۲۰۰۱) در پژوهش خود میزان پایایی بیشتر از ۶۰ صدم را مورد تأیید و قابل قبول بیان نمود؛ بنابراین قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید و قابل قبول است.

همچنین در تحقیق حاضر از پایایی باز آزمون برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام‌گرفته استفاده شده است. از بین مصاحبه‌های انجام‌گرفته، به‌صورت تصادفی، تعداد ۳ مصاحبه انتخاب شد و هر کدام از آنها دو بار در یک فاصله زمانی ۳۰ روزه (یک‌ماه) توسط پژوهشگر

جدول ۲. محاسبه پایایی مصاحبه‌ها به‌روش باز آزمون

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی باز آزمون (درصد)
۱	P۲	۴۵	۱۹	۸	۸۴٪
۲	P۸	۳۹	۱۵	۷	۷۶٪
۳	P۱۵	۵۳	۲۴	۵	۹۰٪
	کل	۱۳۷	۵۸	۲۰	۸۵٪

افزار مکس کیودا نسخه پروفشنال ۲ انجام پذیرفت. طرح اولیه سؤال‌های مصاحبه کیفی به شرح زیر بود:
۱- چالش‌های حضور بانوان در استادیوم‌های لیگ برتر فوتبال ایران کدامند؟

از آن‌جا که این پژوهش به‌لحاظ روش‌شناختی کیفی است، مراحل اجرای پژوهش نیز بر این اساس طی شده است. کلیه تحلیل داده‌های این پژوهش با استفاده از نرم

۲- راهبردهای حضور بانوان در استادیوم‌های لیگ برتر

فوتبال ایران کدامند؟

یافته‌ها

۳- پیامدهای حضور بانوان در استادیوم‌های لیگ برتر

فوتبال ایران کدامند؟

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان در

جدول (۳)، آورده شده است.

جدول ۳. جدول ویژگی و ابعاد ویژگی مشارکت کنندگان در بخش کیفی تحقیق

ردیف	پست / سمت	سابقه	تحصیلات
P1	مدیر کل امور فرهنگی وزارت ورزش	۲۱	کارشناسی ارشد
P2	مدیر کل نظارت و ارزیابی وزارت ورزش	۳۵	دکتری
P3	معاون حراست	۲۷	دانشجوی دکتری
P4	مدیر کل دفتر وزیر	۱۹	کارشناس ارشد
P5	نایب رئیس بانوان فدراسیون فوتبال	۲۲	دکتری
P6	دبیر کل فدراسیون	۲۳	دکتری
P7	رئیس کمیته مسابقات سازمان لیگ	۲۵	کارشناسی ارشد
P8	مدیرکل فرهنگی سازمان لیگ	۳۱	حوزوی
P9	استاد دانشگاه	۳۳	دکتری
P10	استاد دانشگاه	۳۱	دکتری
P11	استاد دانشگاه	۲۸	دکتری
P12	استاد دانشگاه	۳۵	دکتری
P13	کارشناس و مجری	۱۲	ارشد
P14	کارشناس و مجری	۲۳	دکتری ارتباطات
P15	مدیر عامل نساجی	۲۹	ارشد
P16	سرمربی لیگ برتری	۱۱	ارشد
P17	سرمربی لیگ برتری	۱۴	کارشناسی
P18	سرمربی تیم لیگ دسته اولی	۷	دکتری
P19	معاون عملیات یگان ویژه	۳۲	دکتری
P20	فرمانده عملیات استادیوم آزادی	۲۸	ارشد
P21	افسر بازنشسته نظامی	۳۰	ارشد

پس از تجزیه و تحلیل و خرد کردن واحدهای معنادار

۱۶۶ گزاره اولیه با فراوانی ۵۶۴ در بخش‌های موانع و چالش

ها، راهبردها و پیامدهای ورود بانوان به استادیوم‌های

ورزشی استخراج و احصاء گردیدند؛ و در نهایت ۱۴۷ گزاره

اولیه با مجموع ۴۸۸ فراوانی آماده دسته بندی و تشکیل

مقولات است.

نتایج یافته‌های کیفی تحقیق پس از تحلیل محتوی

پنهان مصاحبه‌های انجام شده با خبرگان تحقیق و نتایج

حاصل از کدگذاری باز و محوری جهت تبیین مقولات و

مفاهیم "راهبردهای" ورود بانوان به استادیوم‌های ورزشی

ایران نشان داد ۷۶ گزاره اولیه با فراوانی ۲۷۹، شامل ۷

مقوله اصلی و ۱۳ مفهوم کشف و احصاء گردید که در جدول

(۴) آورده شده است.

جدول ۴. گزاره‌های اولیه، مفاهیم و مقولات اصلی راهبردهای ورود بانوان به استادیوم‌های ورزشی ایران

مقولات اصلی	مفاهیم	گزاره‌های اولیه
راهبردهای مدیریتی	راهکارهای عملیاتی	توجه بیشتر مدیران ورزشی به رشته‌ها و تیم‌های زنان، بهره‌برداری از تجارب بین‌المللی، برنامه‌ریزی تبلیغاتی، پایش و ارزیابی عملکرد مدیریت ورزشگاه‌ها از نظر حضور زنان و امنیت، توسعه ورزش‌های زنانه،
راهبردهای حقوقی	تدریجی سازی حضور بانوان	ایجاد محیط‌های خانواده‌محور برای حضور بانوان، گسترش حضور بانوان به سایر شهرها، شروع از شهرستان‌های کوچک و تدریجی،
راهبردهای حقوقی	فعالیت‌های مدنی	همکاری با انجمن‌ها و سازمان‌های بین‌المللی، ایجاد سازمان‌ها و گروه‌های مرتبط با حضور زنان در ورزشگاه‌ها، حمایت از طریق نهادهای دولتی، سازمان‌های مردم‌نهاد، توجه به نیازها و مشکلات گروه‌های خصوصی زنان، مانند مادران و خان، حمایت از فعالیت‌های مدنی و اجتماعی در این زمینه، مسیر گفتگوهای مدنی، مباحثات علمی و مناظرات نرم سیاسی،
راهبردهای حقوقی	تعیین قوانین و مقررات صحیح	پایش دقیق اجرای قوانین مرتبط با حضور زنان در ورزشگاه‌ها، حمایت از قوانین و مقررات حمایتی از زنان، اقدامات فرهنگی، اجتماعی، و قانونی، کاهش محدودیت‌های قانونی برای زنان در ورزشگاه‌ها، قوانین شفاف و قابل فهم برای ورود بانوان به استادیوم،
راهبردهای زیرساختی و تسهیلاتی	بهبود خدمات ورزشگاه	مدیریت مشکلات ترابری زنان به ورزشگاه‌ها، سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی محیط‌های اطراف ورزشگاه
راهبردهای زیرساختی و تسهیلاتی	ارائه تسهیلات	تأمین منابع مالی برای ایجاد شرایط مناسب حضور زنان در ورزشگاه، تسهیلات ورزشی مانند سالن‌های تمرین و زمین‌های بازی، ارائه تسهیلات مانند سرویس بهداشتی، نمازخانه، و پارکینگ، ایجاد تسهیلات مناسب
سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری	بهبود امکانات	سالن‌های تغییر لباس و سالن‌های استراحت مجزا، افزایش امکانات و تسهیلات مناسب برای زنان، ایجاد امکانات بهداشتی مناسب برای زنان در ورزشگاه‌ها. (+)،
سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری	اقدامات اصلاحی	حساسیت‌زدایی و اعتماد سازی از مسئولان، عزم دولت برای رفع این چالش، تعامل با کارگردانان هنری، شفافیت در اعلام سیاست‌ها و تصمیمات مرتبط با حضور زنان در ورزشگاه،
سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری	ترویج نگرش‌های تو	تعامل مدیران ورزشی با مراجع دینی جهت تأیید حضور زنان در ورزشگاه، تعیین سیاست‌ها و برنامه‌های مناسب برای جذب زنان، ایجاد سیاست‌ها و آموزش‌ها جهت پیشگیری از تبعیض جنسیتی در ورزش، ترویج اندیشه‌ها و ایده‌های نو جهت مدیریت بهتر ورزشگاه‌ها،
سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری	بستر سازی در حوزه بانوان	ترویج نقش زنان در مدیریت ورزشگاه‌ها، عادی سازی حضور زنان در ورزشگاه، تشویق به اشتغال زنان در مواقع مدیریتی و مشاوره‌ای در ورزشگاه‌ها، حضور زنان در ارکان تصمیم‌گیری ورزش، تشویق زنان به تحصیلات عالی در رشته‌های مرتبط با مدیریت ورزشی (+)، تحقیق در تأثیر اصول دینی و مذهبی در حضور زنان در ورزشگاه‌ها، تحقیق در تأثیر رسانه‌ها بر نگرش عمومی نسبت به حضور زنان در ورزش، تشویق به مشارکت فعال زنان در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با ورزشگاه‌ها، ایجاد بستری مناسب برای حضور زنان،
سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری	تعامل با مراجع تقلید	اهمیت نظر خواهی مطابق با واقعیت‌های دنیا مراجع، تشویق به تصمیم‌گیری مشاوره‌گران با توجه به آرا متخصصین، تعیین فرد متخصص برای مشاوره با مراجع تقلید،
راهبردهای آموزشی	فرهنگ‌سازی و آموزش	انجام تحقیقات و پژوهش‌های علمی در زمینه حضور زنان در ورزشگاه‌ها، برنامه‌های آموزشی برای افزایش آگاهی در مورد حقوق زنان در ورزش (+)، آگاه سازی مردم از حقوق زنان و اهمیت حضور آنها در جامعه، توسعه برنامه‌های تربیتی در مدارس برای تشویق دختران (+)، کارگاه‌های آموزشی با حضور مردم، آموزش‌های مدیران استادیوم‌ها در مورد رفتار مناسب در حضور بانوان،
راهبردهای آموزشی	آموزش اختصاصی	ارائه آموزش‌های اختصاصی جهت توانمندسازی مدیران، آموزش به مدیران و کارکنان ورزشگاه‌ها درباره رفتار مناسب با زنان، آموزش‌های مخصوص به مربیان، داوران، و ورزشکاران، برنامه‌های آموزشی در دانشگاه‌ها، رسانه‌ها و تلویزیون،
سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری	اقدامات فرهنگی	نیاز به تغییر تفکر جامعه، تغییر در ساختارهای اجتماعی، ایجاد فرصت‌های شغلی برابر برای آنها، قبح‌شکنی فرهنگی،

مقولات اصلی	مفاهیم	گزاره‌های اولیه
راهبردهای اجتماعی	اقدامات رسانه‌ای	برنامه‌های آموزشی، تبلیغات و اطلاع رسانی در رسانه‌ها، و شش رسانه‌ها از حضور زنان در ورزشگاه‌ها، ترویج اندیشه‌های نو، همکاری با رسانه‌ها جهت ترویج حضور زنان در ورزشگاه‌ها،
راهبردهای امنیتی	ارتقا تکنولوژی	نصب دوربین‌های مدار بسته (+)، استفاده از تکنولوژی‌های مدرن جهت بهبود امنیت و خدمات ورزشگاهی (+)
	ایجاد فضای امن	بهبود ایمنی با اصلاح درهای ورودی و خروجی، شناسایی و مدیریت ریسک‌های ممکن در حین حضور زنان در ورزشگاه‌ها، ایجاد اتاق‌های VIP، تخصیص سکوها و فضاهای خاص برای حضور بانوان، ایجاد سیستم‌های نظارت و کنترل برای حفظ امنیت و دسترسی زنان به ا، انجام اقداماتی جهت برقراری امنیت زنان، نظارت مناسب بر ورود و خروج افراد، جلوگیری از تحریک و تجاوز به زنان در ورزشگاه‌ها

در بخش موانع و چالش‌های ورود بانوان به استادیوم و ۴ مقوله اصلی احصاء گردید. که در جدول (۵) آورده شده های ورزشی ۴۱ گزاره اولیه با مجموع ضریب فراوانی ۱۵۹ است.

جدول ۵. گزاره‌های اولیه، مفاهیم و مقولات اصلی موانع و چالش‌های ورود بانوان به استادیوم‌های ورزشی در ایران

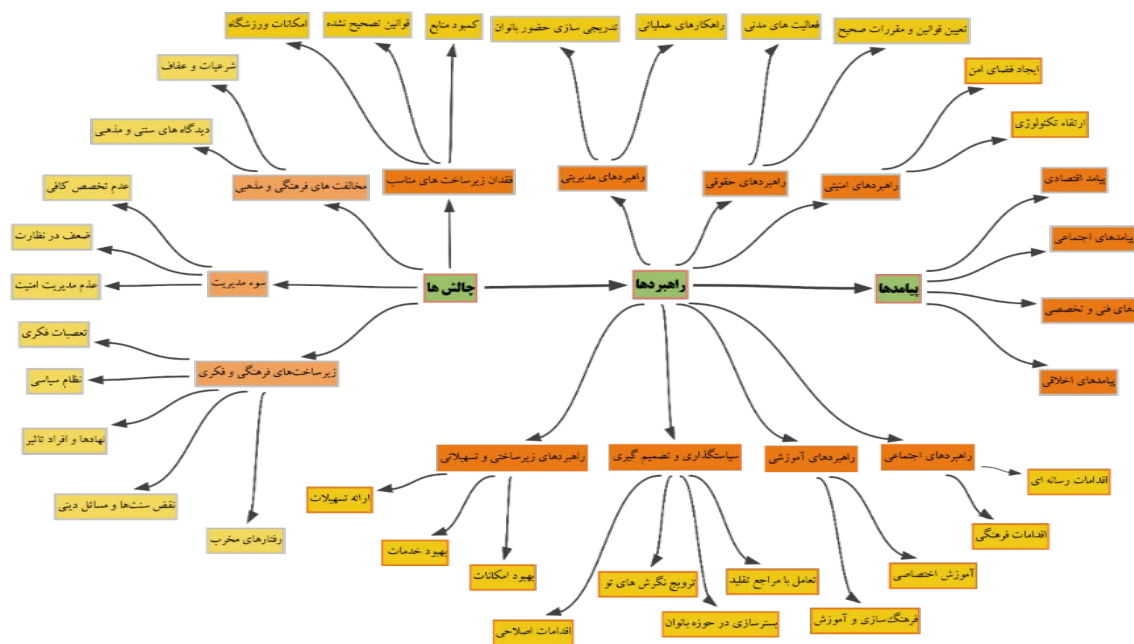
مقولات اصلی	مفاهیم	گزاره‌های اولیه
	تعصبات فکری	درگیری‌ها و خشونت‌های به وجود آمده بین طرفین دو تیم، دیدگاه‌های جنسیتی در مورد حضور زنان در مکان‌های عمومی مختلط، تعصبات جنسیتی در جامعه، اعتقاد برخی مردان به اختلال در آرامش و نظم ورزشگاه با حضور زنان،
زیرساخت‌های فرهنگی و فکری	نظام سیاسی	نظام سیاسی مبتنی بر دین و مخالفت با حضور زنان، شرایط فرهنگی و اجتماعی مختلف در کشورهای اسلامی،
	نهادها و افراد تأثیر	نظر فقهی برخی فقها در خصوص نظر زنان به بدن مردان، مخالفت برخی نهاد‌های امنیتی، مخالفت برخی از مراجع تقلید و مسئولان حکومتی، مخالفت گروه‌های مذهبی یا محافظه‌کار،
	نقض سنت‌ها و مسائل دینی	عدم تفکر تعاملی و عادی سازی افراد جهت حضور بانوان، محدودیت‌های مربوط به پوشش‌های زنان، فراهم نشدن بسترهای فرهنگی و عقیدتی، دخالت مراجع تقلید در این موضوع،
	رفتارهای مخرب	بروز رفتارهای آزاردهنده و نامناسب در برابر زنان در ورزشگاه‌ها، ترس از خشونت، شعارهای نادرست (+)،
	عدم مدیریت امنیت	عدم توانایی در کنترل جو در ورزشگاه، آزار و اذیت جنسی
سوء مدیریت	ضعف در نظارت	نظارت ناکافی و عدم رسیدگی به تخلفات (+)، عدم توانایی در کنترل جو ورزشگاه، بی‌اهمیتی به ایجاد ساختار مناسب،
	عدم تخصص کافی	کم‌توجهی مدیران و ادراک ورزشی ناکافی، مدیریت سراسر غلط، عدم برخورداری از احساس و ادراک ورزشی مدیران،
مخالفت‌های فرهنگی و مذهبی	دیدگاه‌های سنتی و مذهبی	دیدگاه‌های سنتی و محافظه کارانه در مورد نقش زنان در جامعه، تضاد دانستن حضور در استادیوم با عفت و حیا از دید فقها، مخالفت‌های سیاسی و اجتماعی
	شرعیات و عفاف	حرکت‌های نسنجیده و سبکی از سوی برخی، دوربین‌ها بیش از مقدار لازم متوجه بانوان می‌شوند، در ورزشگاه‌ها حدود شرعی رعایت نمی‌شود،
فقدان زیرساخت‌های مناسب	قوانین تصحیح نشده	انسداد راهکارهای اصلاحی، برخی از احکام دینی مانند حجاب اجباری، محدودیت‌های قانونی،

" پیامدهای ورود بانوان به استادیوم‌های ورزشی ایران
" در ۴ بعد احصاء شده‌اند که در جدول (۶) آمده است.

جدول ۶. گزاره‌های اولیه، مقولات اصلی پیامدهای ورود بانوان به استادیوم‌های ورزشی ایران

پیامدها	مقوله اصلی
رعایت مسائل دینی و حجاب، کاهش پرخاشگری و دعوایا بین آقایان به دلیل حفظ حجب و حیای خود، تشویق بچه‌ها به شرکت در ورزش به دلیل نقش مادر در تربیت آن‌ها، افزایش رفتارهای اخلاقی ورزشکاران،	پیامدهای اخلاقی
افزایش انگیزه و شور و هیجان در بازی‌های ورزشی، افزایش حساسیت به بازی و تمرین در باشگاه‌ها، تأثیر ورود زنان بر افزایش تماشاچیان (+)، تمرکز بیشتر بر روی عملکرد تیم‌ها،	پیامدهای فنی و تخصصی
ملاحظات اجتماعی، افزایش ظرفیت استادیوم و تعداد تماشاچی‌ها، ایجاد فضایی برای تعامل اجتماعی بانوان در محیط ورزشگاه، تشویق به ورزش جدی‌تر در جامعه، افزایش تعامل بین اعضای خانواده در محیط ورزشگاه، تقویت بنیاد خانواده از طریق فعالیت‌های ورزشی، به‌دنبال شور و نشاط اجتماعی و بهبود فضای فرهنگی، تزیین شادی در جامعه زنان کشور، ایجاد انسجام و وحدت ملی در کشور،	پیامدهای اجتماعی
افزایش درآمد استادیوم از فروش بلیط‌ها و سایر محصولات، اقتصاد ورزشگاه‌ها،	پیامد اقتصادی

حال محقق با احصاء و استخراج، کدها، مفاهیم و مقولات اصلی مبادرت به ارائه نمودار درختی استخراج شده از نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۰۲۲ می‌نماید. می‌نماید.

شکل ۱. مدل شماتیک چالش‌ها، راهبردها و پیامدهای حضور بانوان در استادیوم‌های لیگ برتر فوتبال ایران

خصوص پاسخ به سئوالات تحقیق اکتشاف گردید که ۴ مقوله اصلی و ۱۳ مفهوم از دسته بندی کدهای اولیه در بخش "چالش‌های ورود بانوان به استادیوم‌های ورزشی" شامل: "زیرساخت‌های فرهنگی و فکری" شامل مفاهیمی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از تحلیل محتوی مصاحبه‌های تحقیق نشان داد ۱۴۷ گزاره اولیه با مجموع ۴۸۸ فراوانی در

ها را موجب بروز ناامنی و اختلال در آرامش و نظم ورزشگاه کنند.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد یکی از مقولات احصاء شده در بحث چالش‌های پیش روی ورود زنان به استادیوم‌های ورزشی **سوء مدیریت** است. این مقوله شامل مفاهیمی چون عدم مدیریت امنیت، ضعف در نظارت و عدم تخصص کافی است. این یافته همسو با داوود، (۲۰۱۳) و لار (۲۰۲۲) است (۳۰، ۲۸). آنها در تحقیق خود اشاره کردند. طبق نتایج تحقیق چالش‌هایی که بانوان برای حضور در استادیوم‌ها با آن مواجه هستند شامل مواردی مانند مدیریت ناکافی جمعیت در رویدادهای ورزشی، خطرات امنیتی مربوط به آزار و اذیت جنسی، عدم توجه به ایجاد ساختار مناسب برای حضور زنان و کمبود ادراک ورزشی از سوی مدیران استادیوم‌ها است.

یکی دیگر از مقولات احصاء شده به‌عنوان چالش‌های ورود زنان به استادیوم‌های ورزشی **مخالفت‌های فرهنگی و مذهبی** است که شامل مفاهیمی همچون دیدگاه‌های سنتی و مذهبی، شرعیات و عفاف، قوانین تصحیح نشده است. این یافته با نتایج تحقیق کیان و همکاران (۲۰۱۹)، صالح و همکاران (۲۰۲۳)، رضا و همکاران (۲۰۲۲) فرزانه و همکاران (۲۰۲۱) و هارکنس (۲۰۱۷) و مشهودی (۱۳۹۶) همسو هستند (۳۱-۳۵، ۲۲). مشهودی (۱۳۹۶)، در پژوهش خود به این مطلب اشاره می‌کند که ورزش برای بانوان مباح است تا آنجا که برای آنان ضرر نداشته باشد و مستلزم فعل حرامی نگردد. در تحقیق حاضر نیز مواردی مانند دیدگاه‌های سنتی و محافظه کارانه در مورد نقش زنان در جامعه، تضاد دانستن حضور در استادیوم با عفت و حیا، مخالفت‌های سیاسی و اجتماعی، حرکت‌های نسنجیده و سبک از سوی برخی، و عدم رعایت حدود شرعی در ورزشگاه‌ها از جمله شاخص‌های این حوزه است.

همچون (تعصبات فکری، نظام سیاسی، نهادها و افراد تأثیرگذار، نقص سنت‌ها و مسائل دینی، رفتارهای مخرب)، "مقوله سوء مدیریت" شامل مفاهیم (عدم مدیریت امنیت، ضعف در نظارت، عدم تخصص کافی)، "مقوله مخافت‌های فرهنگی و مذهبی" شامل مفاهیم (دیدگاه‌های سنتی و مذهبی، شرعیات و عفاف) "فقدان زیرساخت‌های مناسب" شامل مفاهیم (قوانین تصحیح‌نشده، کمبود منابع، امکانات ورزشگاه) استخراج و احصاء گردید.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد یکی از مقولات احصاء شده در بحث چالش‌های پیش روی ورود زنان به استادیوم‌های ورزشی **زیرساخت‌های فرهنگی و فکری** است در تحقیق حاضر تعصبات فکری، نظام سیاسی و نهادها و افراد تأثیرگذار، نقش سنت‌ها و مسائل دینی و رفتارهای مخرب به‌عنوان مفاهیم چالشی اثرگذار بر ورود زنان به استادیوم‌های ورزشی با رویکرد امنیتی و اجتماعی که زیر مجموعه زیرساخت‌های فرهنگی و فکری هستند کشف و احصاء گردید؛ این یافته با یافته‌های تحقیق لار و همکاران (۲۰۲۲)، فراهانی و همکاران (۱۴۰۰) و مروات و همکاران (۲۰۱۴) همسو است (۲۹، ۲۸، ۶). برخی از نهادهای امنیتی نگران بروز خشونت و سایر مشکلات در صورت حضور زنان در ورزشگاه‌ها هستند. یکی از مهم‌ترین چالش‌های ورود زنان به استادیوم‌های ورزشی ایران، دیدگاه‌های جنسیتی در مورد حضور زنان در مکان‌های عمومی مختلط است. در جامعه ایران، زنان به‌طور سنتی در مکان‌های عمومی با مردان اختلاط نمی‌کنند و این امر باعث شده است که بسیاری از مردان و زنان، حضور زنان در ورزشگاه‌ها را نامناسب تلقی کنند. علاوه بر این، تعصبات جنسیتی در جامعه ایران نیز به این چالش دامن می‌زند. این تعصبات باعث می‌شود که برخی مردان، زنان را به‌عنوان جنس ضعیف و آسیب‌پذیر در نظر بگیرند و حضور آنها در ورزشگاه

و آموزش اختصاصی)، مقوله راهبردهای امنیتی" شامل مفاهیم (ارتقا تکنولوژی و ایجاد فضای امن) کشف و احصاء گردید.

در تحقیق حاضر راهبردهای مدیریتی شامل راهکارهای عملیاتی و تدریجی سازی حضور بانوان به عنوان یک راهبرد اساسی در ورود بانوان به ورزشگاه‌های کشور محسوب می‌گردد، این یافته‌ها با نتایج منظمی و همکاران (۲۰۱۱) و احمدی و همکاران (۱۳۹۹) همسو است (۱۳) ۸. توجه بیشتر مدیران ورزشی به رشته‌ها و تیم‌های زنان، بهره‌برداری از تجارب بین‌المللی، برنامه‌ریزی تبلیغاتی، پایش و ارزیابی عملکرد مدیریت ورزشگاه‌ها از نظر حضور زنان و امنیت، توسعه ورزش‌های زنانه از شاخص‌های عملیاتی بوده و ایجاد محیط‌های خانواده‌محور برای حضور بانوان، گسترش حضور بانوان به سایر شهرها، شروع از شهرستان‌های کوچک و تدریجی کردن حضور زنان در ورزشگاه‌ها از راهکارهای تدریجی سازی حضور بانوان است.

راهبرد دیگری که در تحقیق حاضر حائز اهمیت است راهبردهای حقوقی است که شامل مفاهیمی چون فعالیت های مدنی و تعیین قوانین و مقررات صحیح است؛ که همسو با نتایج پژوهش‌های فاهیرا و همکاران (۲۰۲۲) و کیان و همکاران (۲۰۲۱) همسو است (۳۲، ۲۴). در تحقیق حاضر نیز همکاری با انجمن‌ها و سازمان‌های بین‌المللی، ایجاد سازمان‌ها و گروه‌های مرتبط با حضور زنان در ورزشگاه‌ها، حمایت از طریق نهادهای دولتی، سازمان‌های مردم‌نهاد، توجه به نیازها و مشکلات گروه‌های خصوصی زنان، مانند مادران و خان، حمایت از فعالیت‌های مدنی و اجتماعی در این زمینه، مسیر گفتگوهای مدنی، مباحثات علمی و مناظرات نرم سیاسی از شاخص‌های تبیین‌کننده فعالیت‌های مدنی و پایش دقیق اجرای قوانین مرتبط با حضور زنان در ورزشگاه‌ها، حمایت از قوانین و مقررات

نتایج تحقیق حاضر نشان داد یکی دیگر از موانع و چالش‌های موجود در ورود زنان به استادیوم‌های ورزشی با رویکرد امنیتی و اجتماعی، مقوله فقدان زیرساخت‌های مناسب است که شامل مفاهیمی چون قوانین تصحیح‌نشده و کمبود منابع و امکانات ورزشگاه‌ها است. نبود زیرساخت‌ها و امکانات مناسب برای زنان در کشورهای اسلامی مانع بزرگی برای حضور آنان در استادیوم‌های ورزشی است. امکانات ورزشی کمی برای زنان در ایران وجود دارد و آن‌هایی که وجود دارند اغلب الزامات اسلامی برای تفکیک جنسیتی را برآورده نمی‌کنند. می‌توان اذعان داشت عدم حضور بانوان در استادیوم‌ها در طی سال‌ها و دهه‌های گذشته باعث عدم برنامه‌ریزی و عدم برآورد و تهیه زیرساخت‌ها و امکانات مناسب برای حضور بانوان در استادیوم‌ها شده است و این امر محقق نمی‌شود مگر اینکه حضور بانوان در استادیوم‌ها رواج یابد تا در پی آن امکانات و زیرساخت‌های مناسب نیز به وجود آید.

نتایج حاصل از تحلیل محتوی مصاحبه‌های انجام شده با خبرگان تحقیق نشان داد نشان داد ۷۶ گزاره اولیه با فراوانی ۲۷۹ در بخش راهبردهای حضور بانوان در استادیوم‌های ورزشی شامل ۷ مقوله اصلی و ۱۷ مفهوم شامل " مقوله راهبردهای مدیریتی" شامل مفاهیم (راهکارهای عملیاتی و تدریجی سازی حضور بانوان)، مقوله " راهبردهای حقوقی" شامل مفاهیم (فعالیت‌های مدنی، تعیین و مقررات صحیح)، مقوله " راهبردهای زیرساختی و تسهیلاتی" شامل مفاهیم (بهبود خدمات، ارائه تسهیلات و بهبود امکانات)، مقوله " سیاستگذاری و تصمیم‌گیری" شامل مفاهیم (اقدامات اصلاحی، ترویج نگرش‌های نو و بستر سازی در حوزه بانوان و تعامل با مراجع تقلید)، " راهبردهای آموزشی"، شامل مفاهیم (فرهنگ سازی و آموزش و آموزش اختصاصی) " مقوله راهبردهای اجتماعی شامل مفاهیم (اقدامات رسانه‌ای، اقدامات فرهنگی

در ورزش، ترویج اندیشه‌ها و ایده‌های نو جهت مدیریت بهتر ورزشگاه‌ها به‌عنوان شاخصی اثرگذار بر ترویج مرگش‌های نو کشف و احصاء گردید.

نتایج نشان داد راهبردهای آموزشی شامل مفاهیمی چون فرهنگ سازی و آموزش و آموزش تخصصی یکی دیگر از راهبردهای ورود زنان به استادیوم خای ورزشی با رویکرد اجتماعی و امنیتی هستند. در تحقیق حاضر انجام تحقیقات و پژوهش‌های علمی در زمینه حضور زنان در ورزشگاه‌ها، برنامه‌های آموزشی برای افزایش آگاهی در مورد حقوق زنان در ورزش، آگاه سازی مردم از حقوق زنان و اهمیت حضور آنها در جامعه، توسعه برنامه‌های تربیتی در مدارس برای تشویق دختران (+)، کارگاه‌های آموزشی با حضور مردم، آموزش 리더ها و مدیران استادیوم‌ها در مورد رفتار مناسب در حضور بانوان از شاخص‌های تبیین کننده فرهنگ سازی و آموزش به‌شمار می‌رود.

اما یکی از راهبردهایی که بسیار در تحقیق حاضر حائز اهمیت است راهبردهای اجتماعی است که شامل اقدامات فرهنگی، اقدامات رسانه‌ای و آموزش اختصاصی است که همسو با نتایج ژه و همکاران (۲۰۲۲) و کیان (۲۰۲۱) همسو است (۳۶، ۳۲). در تحقیق حاضر نیاز به تغییر تفکر جامعه، تغییر در ساختارهای اجتماعی، ایجاد فرصت‌های شغلی برابر برای آنها، قبح‌شکنی فرهنگی از جمله شاخص‌هایی هستند که می‌توانند اقدامات فرهنگی را در تبیین راهبردهای اجتماعی توجیه کنند.

در نهایت راهبرد آخری که در تحقیق حاضر از مصاحبه با خبرگان تحقیق احصاء گردید راهبرد امنیتی است که یکی از رویکردهای اصلی تحقیق در تبیین ورود بانوان به ورزشگاه‌های ایران از دیدگاه مدیران است. این راهبرد شامل ارتقا تکنولوژی و ایجاد فضای امن است. این یافته با نتایج تحقیقات کیان (۲۰۲۱)، ژه و همکاران (۲۰۲۲) است (۳۶،

حمایتی از زنان، اقدامات فرهنگی، اجتماعی، و قانونی، کاهش محدودیت‌های قانونی برای زنان در ورزشگاه‌ها، قوانین شفاف و قابل فهم برای ورود بانوان به استادیوم از شاخص‌های تعیین قوانین و مقررات صحیح است.

یکی دیگر از راهبردهای احصاء شده از نظر مدیران ورزشی راهبردهای زیرساختی و تسهیلاتی است که شامل مفاهیم بهبود خدمات، ارائه تسهیلات و بهبود امکانات است. قانون ایران عملاً حضور زنان در ورزشگاه‌ها را ممنوع نمی‌کند، بنابراین ارائه تسهیلات جداگانه می‌تواند حضور آنها را با رعایت هنجارهای فرهنگی امکان‌پذیر کند. در تحقیق حاضر مدیریت مشکلات ترابری زنان به ورزشگاه‌ها، سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی محیط‌های اطراف ورزشگاه مضامینی است که می‌تواند بهبود خدمات را تبیین کند. تأمین منابع مالی برای ایجاد شرایط مناسب حضور زنان در ورزشگاه، تسهیلات ورزشی مانند سالن‌های تمرین و زمین‌های بازی، ارائه تسهیلات مانند سرویس بهداشتی، نمازخانه، و پارکینگ، ایجاد تسهیلات مناسب نیز از جمله شاخص‌های تبیین کننده ارائه تسهیلات است.

یکی دیگر از راهبردهای احصاء شده در ورود بانوان به استادیوم‌های ورزشی با استفاده از رویکردهای اجتماعی و امنیتی سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری است. در تحقیق حاضر شاخص‌هایی همچون حساسیت زدایی و اعتماد سازی از مسئولان، عزم دولت برای رفع این چالش، تعامل با کارگردانان هنری، شفافیت در اعلام سیاست‌ها و تصمیمات مرتبط با حضور زنان در ورزشگاه به‌عنوان شاخص‌های مربوط به اقدامات اصلاحی تبیین کن نده سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری و تعامل مدیران ورزشی با مراجع دینی جهت تأیید حضور زنان در ورزشگاه، تعیین سیاست‌ها و برنامه‌های مناسب برای جذب زنان، ایجاد سیاست‌ها و آموزش‌ها جهت پیشگیری از تبعیض جنسیتی

محدودیت‌های پژوهش شامل: علی‌رغم پیگیری‌های مستمر و تماس‌های مکرر پژوهشگر، امکان انجام مصاحبه با برخی از مسئولین که می‌توانستند در شناخت بهتر جنبه‌های مختلف موضوع پژوهش کمک نمایند، به دلیل مشغله‌های کاری، کم لطفی به امور پژوهشی و دانشگاهی و خُلف وعده میسر نشد؛ امکان عدم درک برخی از سؤالات مصاحبه توسط برخی از نمونه‌های پژوهش؛ با توجه به اینکه موضوع پژوهش حاضر، از موضوعات حساس در امر پژوهش است؛ اگر چه در ابتدای هر مصاحبه این اطمینان به مصاحبه شونده‌گان داده می‌شد که اطلاعات آنها محرمانه خواهد ماند و لیکن وجود برخی ملاحظات و طفره رفتن در پاسخ‌گویی آنها به سؤالات مصاحبه در کنترل پژوهشگر نبوده است.

مطابق با نتایج پیشنهاد می‌گردد بخش‌های اختصاصی برای زنان در استادیوم‌ها شامل محل‌های نشستن و تماشای بازی، توالت‌ها، فروشگاه‌ها و سرویس‌های خدماتی مناسب برای زنان و تدابیر امنیتی خاص برای حضور آنان لحاظ گردد؛ پیشنهاد می‌گردد کمپین‌های آگاهی جهت تغییر دیدگاه‌های جامعه و همکاری با رهبران دینی برای ترویج شامل بودن است؛ مطابق با چالش‌های ورود زنان به استادیوم‌ها پیشنهاد می‌گردد برای حفظ امنیت زنان در استادیوم‌ها، باید تدابیر امنیتی مناسبی مانند دوربین‌های مداربسته، نگهداری مستقل برای بخش‌های زنان و آموزش کارکنان استادیوم در زمینه پاسخ‌گویی به موارد آزار و اذیت جنسی اتخاذ شود؛ مطابق با راهبردهای تبیین شده پیشنهاد می‌گردد برگزاری کمپین‌های آگاهی و آموزشی درباره حقوق زنان و اهمیت حضور آنان در ورزش لحاظ گردد چراکه می‌تواند به تغییر نگرش‌های جامعه نسبت به حضور زنان در استادیوم‌ها کمک کند. پیشنهاد می‌گردد تحقیقی در خصوص ارائه الگوی راهبردی ورود زنان به استادیوم‌های ورزشی با رویکرد کیفی و کمی صورت پذیرد؛

۳۲). در تحقیق حاضر نصب دوربین‌های مداربسته، استفاده از تکنولوژی‌های مدرن جهت بهبود امنیت و خدمات ورزشگاهی می‌تواند ارتقا تکنولوژی محسوب گردد و همچنین شاخص‌های بهبود ایمنی با اصلاح درهای ورودی و خروجی، شناسایی و مدیریت ریسک‌های ممکن در حین حضور زنان در ورزشگاه‌ها، ایجاد اتاق‌های VIP، تخصیص سکوها و فضاهای خاص برای حضور بانوان، ایجاد سیستم‌های نظارت و کنترل برای حفظ امنیت و دسترسی زنان به استادیوم‌ها، نظارت مناسب بر ورود و خروج افراد، جلوگیری از تحریک و تجاوز به زنان در ورزشگاه‌ها به‌عنوان شاخص‌های اثرگذار بر ایجاد فضای امن است.

در پایان در تحقیق حاضر چهار مقوله پیامدی که از اثرات ورود زنان به استادیوم‌های ورزشی است احصاء گردید. پیامدهای اخلاقی شامل شاخص‌هایی چون رعایت مسائل دینی و حجاب، کاهش پرخاشگری و دعواها بین آقایان به دلیل حفظ حجب و حیای خود در ورزشگاه‌ها، تشویق بچه‌ها به شرکت در ورزش به دلیل نقش مادر در تربیت آنها، افزایش رفتارهای اخلاقی ورزش‌کاران است. همچنین با ورد بانوان به ورزشگاه‌ها افزایش انگیزه و شور و هیجان در بازی‌های ورزشی، افزایش حساسیت به بازی و تمرین در باشگاه‌ها، تأثیر ورود زنان بر افزایش تماشاچیان، تمرکز بیشتر بر روی عملکرد تیم‌ها اتفاق می‌افتد که جزء پیامدهای فنی و تخصصی محسوب می‌گردد. افزایش ظرفیت استادیوم و تعداد تماشاچی‌ها، ایجاد فضایی برای تعامل اجتماعی بانوان در محیط ورزشگاه، تشویق به ورزش جدی‌تر در جامعه، افزایش تعامل بین اعضای خانواده در محیط ورزشگاه، تقویت بنیاد خانواده از طریق فعالیت‌های ورزشی، به‌دنبال شور و نشاط اجتماعی و بهبود فضای فرهنگی، تزریق شادی در جامعه زنان کشور، ایجاد انسجام و وحدت ملی در کشور نیز از پیامدهای اجتماعی ورود بانوان به ورزشگاه‌ها محسوب می‌گردد.

پیشنهاد می‌گردد تحقیقی تطبیقی در خصوص دستاوردهای ورود زنان به استادیوم‌های ورزشی در کشورهای دارای زنان مسلمان از جمله ترکیه، عربستان، ایران صورت پذیرد.

قدردانی از تمامی استادانی که در نگارش و اصلاح این مقاله بنده را یاری کردند، کمال تشکر را دارم.

References

1. Shariati Feizabadi M. Identifying the Factors of Anomalies in Iranian Stadiums (Case Study: Soccer Premier League). *Strategic Studies on Youth and Sports*. 2021;19(49):177-196. (in Persian)
2. Stronach M, Maxwell H, Pearce S. Indigenous Australian women promoting health through sport. *Sport Management Review*. 2019;22(1):5-20.
3. Mirsafian K, Seyfari K, Dahmiani A, Jahromi K. A model for the role of social media in attracting female spectators to Iranian football stadiums. *Communication Management in Sports Media*. 2022;9(4):57-71. (in Persian)
4. Mirghafouri ES, Toranlou SH, Mirfakhraldini H. Analysis of issues and challenges influencing women's participation in sports activities (Case study: Female students at Yazd University). *Sport Management Journal*. 2009;1(1):83-100. (in Persian)
5. Dargahian, Yusuf. The influence of society's culture and politics on the presence of women in sports. *Physical Education and Sports Science Research*. 2019; 7(2): 87-98(in persian).
6. Farahani A, Shah Mansoori E, Mondalizadeh Z. Identification of Strategies and Implications of Women's Presence in Football Stadiums as Spectators. *Strategic Studies on Youth and Sports*. 2021;20(51):169-184. (in Persian)
7. Ahmadi F, Broomand MR, Ramazani Nejad R. Factors affecting the presence of female spectators in football stadiums. *Research in Physiology and Sports Management [Internet]*. 2020;12(1):121-135. Available from: <https://sid.ir/paper/222221/fa> (in Persian)
8. Ahmadi F, Broomand MR, Ramazani Nejad R. Factors affecting the presence of female spectators in football stadiums. *Research in Physiology and Sports Management*. 2020;12(1):121-135. (in Persian)
9. Wann DL, Grieve FG, Zapalac R, Pease DG. *Motivational profiles of sport fans of different sports*. 2008.
10. Kazemini H, Aein N, Zeinot. Designing a model for improving the management system of professional sports clubs in Iran with an emphasis on sports contracts. *Sport Management Studies*. (in Persian)
11. Gorji Morghmaleki R, Salimi M, Nazari R. The model of institutionalization of Ethical climate in professional football of Iran with a data-based approach. *Strategic Studies on Youth and Sports*. 2023;22(59):239-258. (in Persian)
12. Sajjadi SN, Khabiri A, Alizadeh Golrizi A. Factors influencing fan loyalty to popular football league teams in Iran. *Sport Management Studies*. 2013;18(10):81-100. (in Persian)

13. Manzomi E, Busheri Sh, Nahid S. Determining the factors affecting the development of women's physical education and sports in the Islamic Republic of Iran. *Sport Management Journal*. 2011;3(10). (in Persian)
14. Hill B, Green BC. Repeat attendance as a function of involvement, loyalty, and the sportscape across three football contexts. *Sport Management Review*. 2000;3(2):145-162.
15. Tajari F, Tajari A, Ahmad. The impact of friends, social status, and family on the motivation to attract spectators to Iran's premier football league matches. *Contemporary Research in Sport Management*. 2012;1(2):79-88. (in Persian)
16. Benn T, Pfister G, Jawad H. *Muslim women and sport*. New York: Routledge; 2011.
17. Siyasar M, Amjadian F, Ghobadi A, Abbasi. Identifying the challenges faced by the police in allowing women to enter the stadiums of the Islamic Republic of Iran. *Journal of Police Women Studies*. 2021;15(34):251-271.
18. Ebrahimi G, Asgari A, Niknejad MR. Sociological study of factors influencing women's tendency towards participation in sports as spectators. *Sport Management and Motor Behavior Research Journal*. 2010;6(11):61-73. Available from: <https://sid.ir/paper/490688/fa>(in Persian)
19. Farahani A, Shah Mansoori E, Mondalizadeh Z. Identifying strategies and implications of women's presence in football stadiums as spectators. *Strategic Studies on Youth and Sports*. 2021;20(51):169-184. (in Persian)
20. Naghavi M, Khadem A. Investigating the role of social capital on the formation of desirable behaviors of football spectators with emphasis on the presence of women in sports stadiums. *Strategic Studies on Youth and Sports*. 2022;21(55):211-236. (in Persian)
21. Youssefi sadeghloo M, saleh bolourdi A. Characteristics and strategies for women's sports from the perspective of Semiotics . 2019; 10 (1) :51-72(in persian).
22. Mashoudi, Z. Women's sports from the perspective of Islamic jurisprudence. *Specialized Scientific Quarterly of Qur'anic Studies*. 2017; 4(121), 123-140(in persian).
23. Szabó DZ, Kerényi P. The causal impacts of empty stadiums on women's sports activities: Evidence from European football leagues. *Psychology of Sport and Exercise*. 2023;66:102385.
24. Fahira F, Laksmiyanti DPE, Atika FA. Islamic architecture approach in Muslimah sports centre's layout. *Journal of Civil Engineering, Planning and Design*. 2022;1(2):81-88.
25. Naghavi M, Khadem A. Investigating the role of social capital on the formation of desirable behaviors of football spectators with emphasis on the presence of women in sports stadiums. *Strategic Studies on Youth and Sports*. 2022;21(55):211-236. (in Persian)
26. Tavassoli GA, Abbas G, Klarijani E, Amrollah. Analyzing and reviewing the dimensions of social capital in virtual social networks (with emphasis on network theory). *Media Studies*. 2012;7(3):97-107. (in Persian)
27. Reahad R, Elliot M, Upham P. Assessing the structure of UK environmental concern and its association with proenvironmental behavior. *Journal of Environmental Psychology*. 2015.

28. Laar RA, Ashraf MA, Zhou S, Zhang L, Zhong Z. Assessing the association between Pakistani women's religious beliefs and sports participation. *Frontiers in Psychology*. 2022;13:915521.
29. Marwat MK, Zia-ul-Islam S, Waseem M, Khattak H, BiBi S. Sport performance of Muslim women and different constraints in their way to participation in sport. *International Journal of Humanities and Social Science*. 2014;4(10):208-214.
30. Daud MA, Radzi WM, Abdullah R, Johari F. The participation of women managers in managing sport: Challenges and reality. *Life Science Journal*. 2013;10(3).
31. Farzaneh S, Rahavi R, Khalili SS, Khalili P, Ranawat V. Identifying barriers to women's participation in sports activities in both urban and rural communities. *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*. 2021;9(3):536-542. (in Persian)
32. Kian M, Shahbazzpour L. Analyzing the challenges of female audience participation in Iranian stadiums. *International Journal of Sport, Exercise and Health Research*. 2021. (in Persian)
33. Saleh H, Tojjari F, Sajjadi Hezave H. Testing the model of sports consumption behavior with emphasize on relationship quality (Case study: Iranian Football Premier League fans in the 2020 season). *Strategic Studies on Youth and Sports*. 2023;22(59):259-268. (in Persian)
34. Harkness G. Out of bounds: Cultural barriers to female sports participation in Qatar. In: *Sport in the Middle East*. Routledge; 2017. p. 64-84.
35. Raza M, Ling HY, Hamdani SM, Haider SG. Socio-cultural interest and motivational barriers for female sports participation in Pakistan: A comparative study of universities and colleges. *Sustainable Business and Society in Emerging Economies*. 2022;4(2):547-560. (in Persian)
36. Ge Y, Zhang Q, Wang M, Zhang L, Shi S, Laar RA. Restrictions on Pakistani female students' participation in sports: A statistical model of constraints. *SAGE Open*. 2022;12.